

**Majandus- ja
Kommunikatsiooniministeeriumi
valitsemisala raamatupidamise korraldus ja
tehingute seaduslikkus 2004. aastal**

KONTROLLIARUANNE

nr OSIV-2-6/05/110
23.08.2005

Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi valitsemisala
raamatupidamise korraldus ja
tehingute seaduslikkus 2004. aastal

Tallinn
2005

Kokkuvõte

Auditi eesmärgiks oli hinnata Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi valitsemisala raamatupidamise korraldust ning tehingute seaduslikkust 2004. aastal ning siseaudiitorite tööd majandusaasta aruande auditeerimisel.

Audit korraldati kujundamaks Riigikontrolli arvamust ministeeriumi valitsemisala majandusaasta aruande kui riigi majandusaasta koondaruande ühe osa kohta.

Riigieelarve seadus kohustab ministeeriumi siseauditi eest vastutavat isikut auditeerima ministeeriumi valitsemisala majandusaasta aruannet; auditi tulemusel peab ta andma hinnangu ministeeriumi majandusaasta aruande (koosneb raamatupidamise aastaaruandest ja tegevusaruandest) õigsuse ja tehingute seaduslikkuse kohta.

Seadus lubab Riigikontrollil riigi majandusaasta aruande auditi käigus toetuda ministeeriumi siseauditi eest vastutava isiku hinnangule riigiraamatupidamiskohustulase (ministeeriumi) majandusaasta aruande õigsuse ja tehingute seaduslikkuse kohta. Kas ja mil määral Riigikontroll sellele oma hinnangutes tugineb, peab otsustama, tuginedes siseaudiitorite tehtud tööle ja nende koostatud aruande hinnangule.

Kontrolliaruandes on kajastatud ka Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi valitsemisala asutustes Riigikontrolli poolt varem tehtud auditite – “Sideameti raamatupidamise korraldus ja tehingute seaduslikkus 2004. aastal” ja “Eesti Riikliku Autoregistrikeskuse (ARK) 2002. aasta raamatupidamise aastaaruande ja riigieelarve täitmise aruande auditi järeldus” – olulisemad tähelepanekud. Auditi käigus hinnati Veeteede Ameti tulude ja põhivara arvestuse õigsust.

Peamised tähelepanekud

Siseauditi eest vastutava isiku arvamus

Ministeeriumi siseauditi eest vastutav isik allkirjastas oma arvamuse ministeeriumi 2004. majandusaasta aruande õigsuse ja tehingute seaduslikkuse kohta 31.05.2005. a. Selles märkis ta, et on eksitud riigihangete seaduse, riigivara seaduse ja riigilõivuseaduse rakendamisel, et täiendamist vajavad välisvahendite rakendamise juhtimis- ja kontrollisüsteemid ning et inventuuride korraldamisel ja inventuuridokumentide vormistamisel oli tehtud vigu. Kui kõrvale jätta eelnevalt märgitud puudustest tulenev võimalik mõju ministeeriumi finantsseisundile, majandustulemustele ja rahavoogudele, siis on siseauditi eest vastutava isiku arvates ministeeriumi majandusaasta aruanne olulises osas kooskõlas riigi raamatupidamise üld-eeskirjaga.

Siseauditi eest vastutava isiku arvamus pole eraldi välja toodud, et hinnang hõlmab ka ministeeriumi tegevusaruannet. Riigikontrollile antud selgituste kohaselt seda ei tehtud, kuna selles aruandes puudusi ei tuvastatud.

Raamatupidamise korraldus

Riigikontroll ei ole auditi ulatuse piiratuse tõttu andnud hinnangut raamatupidamise korraldusele ministeeriumi valitsemisalas tervikuna.

Ministeeriumi valitsemisala asutuste raamatupidamise sise-eeskirjad olid kontrollitud üksustes vastavuses raamatupidamise seaduse ja riigi raamatupidamise üldeeskirjaga. Ministeeriumi raamatupidamisteenistus suunab ja juhendab valitsemisala asutuste raamatupidamisteenistusi. Auditite käigus on Riigikontroll siiski tuvastanud neis puudusi raamatupidamise üldises korralduses, põhivara ja tulude arvestuses.

Tehingute seaduslikkus

Riigikontrolli ei tuvastanud ei 2004ndal ega 2005. a esimesel poolaastal Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi valitsemisalas tehtud auditite tulemusel tehingute korralduses olulisi õigusaktide rikkumisi.

Siseauditi eest vastutava isiku arvamusele tuginemine

Aasta jooksul auditeerisid siseaudiitorid valitsemisala asutuste summaarsest bilansimahust ligikaudu nelja viiendikku.

Riigikontroll on seisukohal, et nende auditite alusel, millele siseaudiitor oma arvamuses viitab, ei saa anda arvamust ministeeriumi majandusaasta aruande kohta tervikuna. Maanteeameti¹ ja Veeteede Ameti raamatupidamisarvestuse korraldust ja tehingute seaduslikkust hindamata ei saa anda hinnangut ministeeriumi majandusaasta aruandele tervikuna, nagu ministeeriumi siseauditi eest vastutav isik seda on teinud. Samuti pidanuks siseauditi eest vastutava isiku märkused majandustehingute seaduslikkuse kohta olema põhjalikumad – neis pidanuks välja tooma, missuguses asutuses ja millises ulatuses on arvamuses märgitud olulisemad rikkumised aset leidnud. Esitatud märkused ei võimalda hinnata tuvastatud puuduste võimalikku mõju aruande usaldusväärsusele.

Siseaudiitorid on auditeeritud ulatuses lähtunud riskihinnangust, mis on samane Riigikontrolli riskihinnanguga, auditite toimingud on teostatud piisava põhjalikkusega ning nõuetekohaselt dokumenteeritud, kuid auditite ulatus ei olnud piisav. Seepärast ei saa Riigikontroll riigi majandusaasta koondaruandele hinnangu andmisel tugineda Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi siseauditi eest vastutava isiku arvamusele.

Ettepanekud majandus- ja kommunikatsiooniministrile

- Tagada põhivara ning varude inventeerimisel juhendumine riigi raamatupidamise üldeeskirjaga sätestatud varade ja kohustuste inventeerimise ja hindamise korrast.
- Kehtestada sularahakassat omavatele asutustele selle korraldust reguleeriv eeskiri, nagu seda nõuab riigi raamatupidamise üldeeskiri.
- Valitsemisala üksuste eelarvete kinnitamisel hinnata täpsemalt põhivara soetuste ning parenduste vajadust ning planeerida need eelarvestamisel investeringutena, mitte tegevuskuludena.
- Nõuda Veeteede Ameti peadirektorilt materiaalse põhivara arvestuse korraldamist selliselt, et oleks tagatud vara olemi ja maksumuse õige kajastamine bilansis.
- Nõuda Riigikontrolli kontrolliaruannetes märgitud puuduste kõrvaldamiseks koostatud tegevuskavade täitmist.
- Rakendada lisameetmeid, et siseauditi eest vastutava isiku poolt majandusaasta aruande kohta koostatud arvamuses märgitud puudused (vead riigihangete seaduse, riigivara seaduse, riigilõivuseaduse rakendamisel) ei korduks.

Majandus- ja kommunikatsiooniminister ei vaidlustanud Riigikontrolli hinnanguid ja ettepanekuid. Tema arvamus on lisatud kontrolliaruandele.

¹ Aruandes on Maanteeametit käsitletud koos tema kohalike asutuste – Põhja Regionaalse Maanteeameti, Kagu Teedevalitsuse, Pärnu Teedevalitsuse, Saarte Teedevalitsuse, Tartu Teedevalitsuse ja Viru Teedevalitsusega.

Sisukord

SISSEJUHATUS	5
Ülevaade Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi valitsemisalast	5
Auditi toimingud	8
1. ARVAMUS MAJANDUS- JA KOMMUNIKATSIOONIMINISTEERIUMI SISEAUDIITORITE TÖÖ KOHTA	9
1.1. Siseauditi eest vastutava isiku hinnang ministeeriumi 2004. aasta majandusaasta aruande ja tehingute seaduslikkuse kohta.....	9
1.2. Riigikontrolli tähelepanekud siseaudiitorite töö kohta	9
1.3. Riigikontrolli hinnang siseauditi eest vastutava isiku arvamusele.....	10
2. OLULISEMAD TÄHELEPANEKUD RAAMATUPIDAMISE KORRALDUSE JA MINISTEERIUMI VALITSEMISALA KÄSITLEVATE ARUANNETE KOHTA	11
2.1. Raamatupidamise korraldus	11
2.2. Põhivara.....	11
2.3. Tulud.....	13
2.4. Kulud	14
2.5. Riigikontrolli arvamus ministeeriumi tegevusaruande kohta	14
2.6. Riigikontrolli poolt 2004. aastal ministeeriumile tehtud ettepanekute täitmine	14
Riigikontrolli ettepanekud majandus- ja kommunikatsiooniministrile	15
LISA. SISEAUDITI EEST VASTUTAVA ISIKU ARVAMUSE ALUSEKS OLNUD AUDITID	16
MAJANDUS- JA KOMMUNIKATSIOONIMINISTRI VASTUS	17

Sissejuhatus

Riigikontroll auditeeris Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi valitsemisala 2004. a majandusaasta aruande koostamise ja auditeerimise ning raamatupidamise korraldust.

Audit korraldati kujundamaks Riigikontrolli arvamust ministeeriumi valitsemisala majandusaasta aruande kui riigi majandusaasta koondaruande ühe osa kohta.²

Riigieelarve seadus kohustab ministeeriumi siseauditi eest vastutavat isikut auditeerima ministeeriumi valitsemisala majandusaasta aruannet; auditi tulemusel peab ta andma hinnangu ministeeriumi majandusaasta aruande (koosneb raamatupidamise aastaaruandest ja tegevusaruandest) õigsuse ja tehingute seaduslikkuse kohta.

Seadus lubab Riigikontrollil riigi majandusaasta aruande auditi käigus toetuda ministeeriumi siseauditi eest vastutava isiku hinnangule riigiraamatupidamiskohustuslase (ministeeriumi) majandusaasta aruande õigsuse ja tehingute seaduslikkuse kohta. Kas ja mil määral Riigikontroll sellele oma hinnangutes tugineb, peab otsustama, tuginedes siseaudiitorite tehtud tööle ja nende koostatud aruande hinnangule.

Ülevaade Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi valitsemisalast

Valitsemisala üksused ning nende tegevusvaldkonnad

Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi ning tema valitsemisala asutuste tegevusvaldkonnad on riigi majanduspoliitika ja majanduse arengukavade väljatöötamine ning elluviimine tööstuse, kaubanduse, energeetika, elamumajanduse, ehituse, transpordi (sealhulgas transpordi infrastruktuur, veondus, transiit, logistika ja ühistransport), liikluskorralduse (sealhulgas liiklus raudteel, maanteedel ja tänavatel, vee- ja õhuteedel), liiklusohutuse suurendamise ja liiklusvahendite keskkonnakahjulikkuse vähendamise, informaatika, telekommunikatsiooni, postiside ja turismi valdkonnas; riigi infosüsteemide arendamise koordineerimine; tehnoloogiline arendustegevus ja innovatsioon; metroloogia, standardimise, sertifitseerimise, akrediteerimise, tegevuslubade, registrite, tööstusomandi kaitse, konkurentsijärelevalve, tarbijakaitse, ekspordirengu ja kaubanduse kaitsemeetmete korraldamine; ettevõtluse regionaalse arengu ja investeringute küsimused, vedelkütuse miinimumvaru haldamine ning vastavate õigusaktide eelnõude koostamine.

Ministeeriumi valitsemisalasse kuuluvad järgmised

- *ametid*: Konkurentsiamet, Lennuamet, Maanteeamet, Patendiamet, Sideamet, Tarbijakaitseamet, Veeteede Amet. Maanteeameti kohalik asutus on Põhja Regionaalne Maanteeamet ja haldamisel on järgmised riigiasutused: Kagu Teedevalitsus, Pärnu Teedevalitsus, Saarte Teedevalitsus, Tartu Teedevalitsus ja Viru Teedevalitsus;
- *inspeksioonid*: Energiaturu Inspeksioon, Tehnilise Järelevalve Inspeksioon, Raudteeinspeksioon;
- *hallatavad riigiasutused*: Eesti Riiklik Autoregistrikeskus, Patendiraamatukogu, Riigi Infosüsteemide Arenduskeskus;
- *sihtasutused*: Krediidi ja Ekspordi Garanteerimise Sihtasutus KredEx, Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus, Sihtasutus Eesti Akrediteerimiskeskus, Riigi Infokommunikatsiooni Sihtasutus, Tallinna Tehnoloogiapargi Arendamise Sihtasutus;

² Riigieelarve seadusega on Riigikontrollile pandud kohustus koostada riigi majandusaasta koondaruande kohta kontrolliaruanne ning anda selles hinnang koondaruande õigsuse ja tehingute seaduslikkuse kohta. Vabariigi Valitsus peab Riigikontrolli kontrolliaruande koos valitsuse poolt heaks kiidetud riigi majandusaasta koondaruandega esitama Riigikogule.

- *mittetulundusühingud*: Mittetulundusühing Eesti Standardikeskus, MTÜ Maailma Energeetika-nõukogu Eesti Rahvuskomitee (mittetulundusühinguid majandusaasta aruandesse ei konsolideerita);
- *riigi osalusega äriühingud*: AS A.L.A.R.A, Eesti Energia AS, AS Eesti Loots, AS Eesti Post, AS Eesti Raudtee, AS Eesti Vedelkütusevaru Agentuur (loodud 2005. aastal, 2004. a majandusaasta aruandes kajastatud ei ole), AS Elektriraudtee, AS Estonian Air, AS Kroonpress (anti üle Rahandusministeeriumile 2005. a märtsis), AS Tallinna Lennujaam, AS Kuressaare Lennujaam, AS Kärkla Lennujaam, AS Pärnu Lennujaam, AS Tartu Lennujaam³, AS Metrosert, AS Saarte Liinid, AS Tallinna Sadam, AS Teede Tehnokeskus, AS Vooremaa Teed, AS Levira, Lennuliiklusteeninduse AS, OÜ Tehnokontrollikeskus, OÜ Eesti Proovikoda.

Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi ning selle valitsemisala asutuste eelarve kinnitab minister, kes peab valvama ka selle täpse ja otstarbeka täitmise üle. Ministeeriumi ja valitsemisala finantsolukorra ning majandustegevuse tulemuste õige ja õiglase kajastamise eest vastutavad praegu minister Edgar Savisaar ja kantsler Marika Priske. Auditeeritud perioodil juhtisid ministeeriumi Meelis Atonen (10.04.2003–13.09.2004) ja Andrus Ansip (13.09.2004–13.04.2005). Raamatupidamist korraldab haldusosakonna koosseisu kuuluv raamatupidamistalitus, mida juhib pearaamatupidaja Helma Bucht. Ministeeriumi raamatupidamistalitus teostab raamatupidamist lisaks ka neljale valitsemisala asutusele, s.o Tarbijakaitseametile, Energiaturu Inspeksioonile, Tehnilise Järelevalve Inspeksioonile ja Patendiraamatukogule.

Valitsemisala majandusaasta finantsnäitajad

Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi majandusaasta aruande kohaselt oli 31.12.2004. a seisuga ministeeriumi valitsemisala bilansimahuks 26 662 422 099 krooni, majandusaasta lõpetati tulemiga suuruses 917 862 967 krooni, aastas tehti kassakulusid 2 773 117 292 krooni ulatuses.

Bilanss

Valitsemisalas olnud varade maksumusest moodustas 77 protsenti riigi osaluse maksumus sihtasutustes, mittetulundusühingutes, tütar- ja sidusettevõtetes (riigi osalusega äriühingutes) ning 20 protsenti materiaalse põhivara maksumus. Seega – kui saab õigeks hinnata bilansis näidatud osalused ja põhivara maksumuse (kokku 97 protsenti varade maksumusest), võib õigeks hinnata ka kogu bilansis näidatud varade maksumuse.

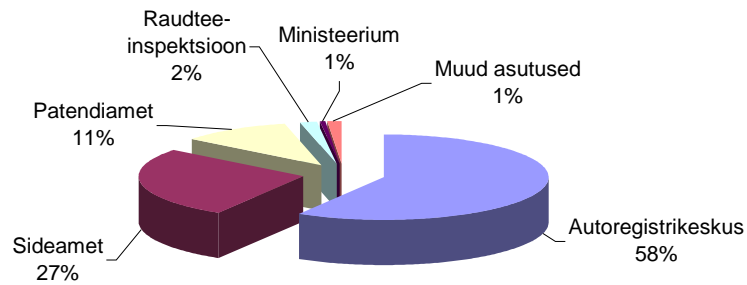
Tulemiaruanne

Tegevustuludest (kokku 631 miljonit krooni) moodustus 57 protsenti riigilõivudest ja 32 protsenti majandustegevusest saadud tuludest (kokku 89 protsenti).

Riigilõivudest (kokku 359 miljonit krooni) enamuse kogusid viis asutust: autoregistrikeskus (210 mln kr), Sideamet (97 mln kr), Patendiamet, Raudteeamet ja ministeerium (vt joonis 1)

³ Alates 2005. aastast ei tegutse nimetatud lennujaamad iseseisvate juriidiliste isikutena, vaid ASi Tallinna Lennujaam struktuuriüksustena; vastav äriregistri kanne tehti 11.05.2005. a.

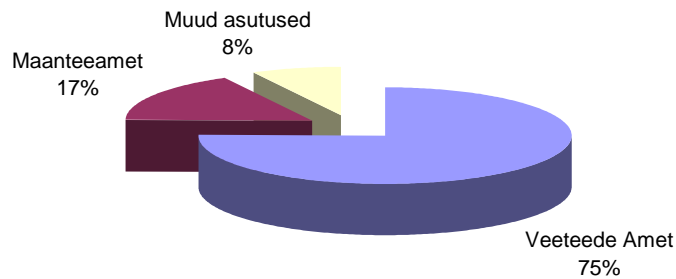
Joonis 1. Kogutud riigilõiv

Allikas: Tulemiaruaanded aruandekohustuslaste majandusaasta aruannete konsolideerimise süsteemist <http://rahaweb.fin.ee>.

Majandustegevusest saadud tulust (kokku 2,2 miljardit krooni) enamus kujunes kahe asutuse – Veeteede Ameti (151 mln kr) ja Maanteeameti (34 mln kr) – saadud tulust (vt joonis 2).

Joonis 2. Teenitud tulu

Allikas: Tulemiaruaanded aruandekohustuslaste majandusaasta aruannete konsolideerimise süsteemist <http://rahaweb.fin.ee>.

Tegevuskuludest (kokku 2,2 mld krooni) enamus langes ministeeriumi, Maanteeameti ja Veeteede Ameti arvele (vt tabel 1).

Tabel 1. Tegevuskulud (mln kr)

	Ministeerium	Maanteeamet	Veeteede Amet	Muud	Kokku valitsemisala
Antud toetused	677,8	5,3	0,02	0,3	683,3
Tööjõukulud	56,3	123,1	60,3	120,1	359,8
Majandamiskulud	50,7	307,6	60,9	80,3	499,6
Muud kulud	4,5	171,9	40,8	12,8	230,0
Põhivara amortisatsioon	11,2	332,1	56,0	35,7	435,1
Kokku	800,6	939,9	218,1	249,2	2207,8

Allikas: Tulemiaruaanded aruandekohustuslaste majandusaasta aruannete konsolideerimise süsteemist <http://rahaweb.fin.ee>.

Valitsemisala koondis kajastub finantstuluna ka valitsemisalas olevate äriühingute ja sihtasutuste 2004. aasta tuleml kapitaliosaluse meetodil summas 2,5 miljardit krooni.

Kassakulud

Kassakuludest – kokku 2,7 miljardit krooni – tehti 90% kolmes üksuses: 52% Maanteeametis, 31% ministeeriumis ja 7% Veeteede Ametis.

Kassakuludest ca 15% tehti välisabina saadud rahast (peamiselt Euroopa Liidu fondid ISPA⁴ ja ERDF⁵).

Auditi toimingud

Auditi käigus analüüsiti ministeeriumi majandusaasta aruannet, selles sisalduvat ministri hinnangut sisekontrollisüsteemi toimivusele ministeeriumi valitsemisalas ning ministeeriumi siseaudititeenistuse tööle, siseaudiitorite töö korraldust, siseauditi eest vastutava isiku arvamust ministeeriumi majandusaasta aruande kohta. Auditi käigus hinnati ministeeriumi raamatupidamisarvestuse korraldust, kontrolliti väljavõtteliselt tõendusmaterjale, millel põhinevad raamatupidamisaruanded.

Kontrolliaruandes sisalduvad hinnangud tuginevad ka Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi valitsemisala asutustes teostatud Riigikontrolli varasemate auditite aruannetes – “Sideameti raamatupidamise korraldus ja tehingute seaduslikkus 2004. aastal” ja “Eesti Riikliku Autoregistrikeskuse (ARK) 2002. aasta raamatupidamise aastaaruande ja riigieelarve täitmise aruande auditi järelaudit” – tehtud tähelepanekutele. Auditi raames hinnati Veeteede Ameti tulude ja põhivara arvestuse õigsust.

Audit sooritati kooskõlas INTOSAI⁶ auditistandarditega. Need nõuavad auditi kavandamist ja sooritamist viisil, mis võimaldab piisava kindlustundega otsustada, kas finantsaruanded ei sisalda olulisi vigu ega ebatäpsusi.

Valitsemisala majandusaasta finantsnäitajatest nähtub, et ministeeriumi valitsemisala majandusaasta aruande õigsus sõltub kõige enam sellest, kuivõrd usaldusväärsed on andmed ministeeriumi osaluse kohta eraõiguslikes juriidilistes isikutes ja nende kasumite kohta (s.t andmed, mille õigsust üldjuhul peavad kinnitama eraaudiitorid) ning Maanteeameti ja tema kohalike asutuste, Veeteede Ameti, autoregistrikeskuse, Sideameti, Patendiameti ja Raudteeinspeksiooni raamatupidamise andmed. Seetõttu hinnatigi auditi käigus eelkõige nimetatud andmeid ja nende kontrollitust.

Auditi korraldas vanemaudiitor Inga Häkkinen.

⁴ ISPA – *Instrument for Structural Policies for pre-Accession* – oli Euroopa Liiduga liitumise eelne tugiprogramm Kesk- ja Ida-Euroopa kandidaatriikidele, mille raames rahastati transpordisektori ja keskkonnaprojekte EL kandidaatriikides.

⁵ ERDF – Euroopa Regionaalarengu Fond (*European Regional Development Fund*)

⁶ *International Organisation of Supreme Audit Institutions* – Kõrgeimate Kontrolliasutuste Rahvusvaheline Organisatsioon, mis tegutseb ÜRO egiidi all.

1. Arvamus Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi siseaudiitorite töö kohta

Auditiga soovis Riigikontroll jõuda selgusele, kas riigi majandusaasta koondaruandele hinnangut andes saab tugineda siseaudiitorite tööle ning siseauditi eest vastutava isiku hinnangule majandusaasta aruande kohta. Selleks võrreldi siseaudiitorite riskihinnangut Riigikontrolli riskihinnanguga, kontrolliti siseaudiitorite tööd selgitamaks, kas siseaudiitorite-poolsed kontrolliprotseduurid on piisavad andmaks hinnangut aastaaruande kohta. Lisaks vaadati siseaudiitorite töö üldist korraldust.

Kontrolliprotseduuride tulemusena on Riigikontroll arvamusel, et majandusaasta aruandele hinnangu andmisel saab tugineda siseaudiitorite tööle selles osas, mida nad on auditeerinud, kuid ei saa tugineda hinnangule, mille nad on andnud valitsemisala 2004.a majandusaasta aruande kohta.

1.1. Siseauditi eest vastutava isiku hinnang ministeeriumi 2004. aasta majandusaasta aruande ja tehingute seaduslikkuse kohta

Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi siseauditi eest vastutav isik on 31.05.2005. a ministeeriumi 2004. majandusaasta kohta antud arvamusel kinnitanud, et kui mitte arvestada puudusi valitsemisala asutuste sooritatud tehingutes, välisvahendite juhtimis- ja kontrollisüsteemides ning inventuuride korraldamises ning nende võimalikku mõju ministeeriumi finantsseisundile, majandustulemustele ja rahavoogudele, on ministeeriumi majandusaasta aruanne, mis näitab Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi 2004. aasta bilansimahuks 26 662 422 099 krooni, tulemiks 917 862 967 krooni ja kassakuludeks 2 738 891 krooni, olulises osas kooskõlas rahandusministri 11.12.2003. a määrusega nr 105 "Riigi raamatupidamise üldeeskiri".

Oma arvamusel viitab siseauditi eest vastutav isik audititele, millele tuginedes ta oma arvamusel kujundas (vt lisa).

Ministeeriumi siseauditi eest vastutava isiku arvamusel majandusaasta aruande kohta puudub viide ministeeriumi tegevusaruandele (majandusaasta aruanne koosneb raamatupidamise aastaaruandest ja tegevusaruandest). Riigikontrollile antud selgituse kohaselt olid siseaudiitorid hinnanud tegevusaruannet, kuid eraldi tähelepaneku tegemist selle kohta vajalikuks ei pidanud.

1.2. Riigikontrolli tähelepanekud siseaudiitorite töö kohta

Siseauditi osakond on oma 2004.–2005. a tegevuses keskendunud välisabi meetmete auditeerimisele valitsemisalas.

ISPA ja ERDF meetmete auditeid on tehtud vastava finantsmemorandumi nõuetest lähtuvalt eesmärgiga kontrollida olemasolevate juhtimis- ja kontrollisüsteemide tõhusust, s.t projekti teostamist kooskõlas finantsmemorandumiga ja projekti eesmärki, raamatupidamisandmete vastavust esitatud kuludokumentidele, vajaliku dokumentatsiooni olemasolu ja tehtud kulude abikõlblikkust. ISPA kaasrahastamisega projektidest on valikuliselt kontrollitud vähemalt 15% ja ERDF kaasrahastamisega projektidest 5% tehtud kulutustest.

Eeltoodud auditite tulemusena tegid siseaudiitorid märkusi välisabi meetmete kontrolli kohta Maanteeametis ja Riigi Infosüsteemide Arenduskeskuses. Märkiti, et need asutused ei olnud mõnede kulude osas teostanud abikõlblikkuse kontrolli, mistõttu võib tekkida risk, et investeeringute kavasse sattusid projektid, mis sisaldasid mitteabikõlblikke kulusid. Kui hiljem ilmneb, et välisraha abil on finantseeritud mitteabikõlblikke projekte, tuleb kulutatud raha Euroopa Liidu eelarvesse tagastada. Sellele on ministeeriumi siseaudiitorid ka oma auditiaruannetes tähelepanu juhtinud.

Välisfondide raha kasutavate asutuste sisekontrollisüsteemide toimivust on hinnanud ka Rahandusministeerium. Arvestades tähelepanu, mis välisfondide raha kasutamisele ja sellega seotud arvestusele ning aruandlusele pöörati enne Eesti ühinemist Euroopa Liiduga 2004. aasta mais, pole alust seada kahtluse alla ministeeriumi valitsemisala majandusaasta bilansi ja ministeeriumi kassakulude selle osa õigsust, mis kujunes seostatult välisfondide raha kasutamisega.

2005. aasta I-II kvartalis korraldas ministeeriumi siseauditi osakond ministeeriumi kui üksikasutuse 2004. aasta raamatupidamise aastaaruande ja tehingute seaduslikkuse auditi. Oma auditi riskihinnanguis lähtusid siseaudiitorid bilansi ja tulemiaruaude kirjete summa olulisusest, bilansi/tulemiaruaude mahust ning varasemate kontrollide tulemusel tehtud märkustest. Detailseks kontrollimiseks valiti tehinguklassid, mis olid bilansimahust lähtuvalt olulised või mille osas oli Riigikontroll oma varasemates auditites teinud märkusi ja tähelepanekuid. Tehinguklasside osas, mis siseaudiitorite hinnangul olid madala riskiastmega, algdokumente ei kontrollitud, küll aga võrreldi pearaamatu ning bilansi ja tulemiaruaude saldosisid. Riigikontrolli arvates sooritati audititoimingud vajalikus mahus ja kvaliteetselt, ministeeriumi kui üksikasutuse tehingute ning nende raamatupidamisarvestuses kajastamise kohta koostatud auditiaruanne kajastab olukorda ministeeriumis adekvaatselt.

Valitsemisala asutustest on siseaudiitorid valinud raamatupidamise korralduse kontrollimiseks suhteliselt väiksema bilansimahuga asutused, kus kontrollimisel keskenduti summa poolest olulisematele tehinguklassidele.

Riigikontroll märgib, et kuna valitsemisala asutuste varade ja kohustuste eksisteerimise õigsust 31.12.2004. a seisuga on auditeeritud vaid Raudteeinspeksioonis ja autoregistrikeskuses, ei saa ülejäänud auditeeritud asutuste osas anda hinnangut raamatupidamise aastaaruande õigsusele, vaid ainult iga asutuse raamatupidamise korraldusele ja tehingute seaduslikkusele.

Lisaks juhib Riigikontroll tähelepanu sellele, et osa audititest, millele ministeeriumi siseauditi eest vastutav isik viitab kui tema arvamuse kujunemist mõjutavatele, ei käsitle kõiki auditeeritud asutuste toimingutest või kuludest:

- Energiaturu Inspeksiooni finantsauditiga kontrolliti 2004. aasta osas ainult tegevuskulusid I poolaastal, neidki vaid osaliselt;
- Konkurentsiameti finantsauditiga kontrolliti 2004. aasta osas ainult riigilõivude laekumisi ja arvestust raamatupidamises;
- Lennuameti finantsaudit hõlmas perioodi enne 2004. aastat.

1.3. Riigikontrolli hinnang siseauditi eest vastutava isiku arvamusele

Riigikontroll on seisukohal, et nende auditite alusel, millele siseaudiitor oma arvamuses viitab, ei saa anda arvamust ministeeriumi majandusaasta aruande kohta tervikuna. Aruandele arvamuse andmiseks pidanuks kindlasti hindama ka Maanteeameti ja Veeteede Ameti raamatupidamisarvestuse korraldust ja tehingute seaduslikkust. Samuti pidanuks siseauditi eest vastutava isiku märkused majandustehingute seaduslikkuse kohta olema põhjalikumad: oleks tulnud välja tuua, missuguses asutuses ja millises ulatuses on arvamuses märgitud olulisemad rikkumised aset leidnud. Esitatud märkuste põhjal ei saa hinnata tuvastatud puuduste võimalikku mõju tehingute seaduslikkusele.

Siseaudiitorid on auditeeritud ulatuses lähtunud riskihinnangust, mis on samane Riigikontrolli riskihinnanguga. Auditite toimingud on teostatud piisava põhjalikkusega ning nõuetekohaselt dokumenteeritud. Kuid nende auditite ulatuse ebapiisavuse tõttu ei saa Riigikontroll majandusaasta koondaruandele hinnangu andmisel tugineda Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi siseauditi eest vastutava isiku arvamusele.

2. Olulisemad tähelepanekud raamatupidamise korralduse ja ministeeriumi valitsemisala käsitlevate aruannete kohta

2.1. Raamatupidamise korraldus

Auditi ulatuse piiratuse tõttu ei anna Riigikontroll hinnangut raamatupidamise korraldusele valitsemisalas tervikuna.

Ministeerium ei ole kehtestanud valitsemisalas olevatele üksustele aruandluse ja arvestuse nõudeid raamatupidamise sise-eeskirjaga⁷, vaid valitsemisala asutuste koostatud raamatupidamise sise-eeskirjad kinnitatakse ministeeriumis pärast koostamist. Samuti kontrollib ministeerium kõikide valitsemisala asutuste koostatud sise-eeskirjade vastavust raamatupidamise üldeeskirjale. Auditi käigus hindas Riigikontroll ministeeriumi, autoregistrikeskuse, Tehnilise Järelevalve Inspeksiooni, Sideameti ja Veeteede Ameti raamatupidamise sise-eeskirju ning jõudis järeldusele, et need vastavad raamatupidamise üldeeskirja nõuetele ning nendega on reguleeritud on kõik olulisemad tehinguklassid ja toimingud.

Ministeerium ei ole järginud riigi raamatupidamise üldeeskirjast tulenevat nõuet⁸ kehtestada oma üksustele, kus on sularahakassa, sularahakassa eeskiri.

2.2. Põhivara

Põhivara moodustab valitsemisala bilansis fikseeritud varade kogumaksumusest 98 protsenti. Valdava osa – 78,5 protsenti põhivarast – moodustab ministeeriumi osalus eraõiguslikes juriidilistes isikutes. Lähtudes neid auditeerinud eraaudiitorite järeldusotsustest ja Riigikontrolli sooritatud auditoimingutest, ei ole alust arvata, et eraõiguslike juriidiliste isikute aastaaruannetes oleks riigi osalus valesti kajastatud. Samas on ASi Eesti Post ja Eesti Energia ASi osas ministeeriumi aastaaruandes kajastatud auditeerimata andmed, kuna AS Eesti Post esitas oma aastaaruande pärast ministeeriumi aruande koostamist⁹ ning ASi Eesti Energia majandusaasta lõpeb 31.03.2005. a.

Materiaalne põhivara moodustab 20 protsenti bilansis kajastuvast varade maksumusest. Materiaalsest põhivarast on 86 protsenti (4,75 mld kr) Maanteeameti valduses. Ministeeriumi siseaudiitorid ei ole kontrollinud Maanteeameti raamatupidamisarvestust, ka ei pidanud ministeeriumi siseauditi eest vastutav isik võimalikuks viidata ameti siseaudiitorite tööle. Maanteeameti raamatupidamisarvestust pole hinnanud ka Riigikontrolli audiitorid. Kuna Maanteeameti aruande usaldusväärsust pole auditeeritud, ei saa olla kindel ka ministeeriumi valitsemisala bilansi usaldusväärsuses põhivara osas.

Riigikontrolli tähelepanekud põhivara arvestuse kohta Veeteede Ametis

Veeteede Ameti bilansimahust moodustab materiaalne põhivara 87%. Enamik põhivarast on hooned, rajatised, masinad ja seadmed.

Riigikontrolli hinnangul ei kajastu Veeteede Ameti põhivara majandusaasta aruandes õiglasest väärtusest.

Riigi raamatupidamise üldeeskirja kohaselt tuleb materiaalse põhivara ümberhindlus viia lõpule 2005. aasta lõpuks.¹⁰ Praegu on põhivara ümberhindlus¹¹ Veeteede Ametis teostatud ainult osaliselt. Ümber-

⁷ Riigi raamatupidamise üldeeskiri, § 1 lg 4

⁸ Riigi raamatupidamise üldeeskiri, § 17 lg 2

⁹ AS Eesti Post majandusaasta aruandes esitatud näitajad ei erine ministeeriumi majandusaasta aruandes kajastatutest.

¹⁰ Riigi raamatupidamise üldeeskiri, § 54 lg 5

¹¹ Riigi raamatupidamise üldeeskiri, § 45 lg 1. Põhivara objekti algne soetusmaksumus tuleb asendada ümberhinnatud väärtusega juhul, kui objekti õiglase väärtus erineb oluliselt tema bilansilisest jääkmaksumusest.

hindlus on teostatud maa maksumuse osas.¹² Samas on ümber hindamata põhivarana arvel olevad hooned ja rajatised, mille soetusmaksumus on alla 10 000 krooni, samuti ka 0-kroonise soetusmaksumusega vara (0-kroonise soetusmaksumusega on näiteks 2002. aastast arvele võetud laternad, poid, tööriistad jms esemed, kokku 149 ühikut) ning 0-kroonise jääkmaksumusega vara, mida amet kasutab oma selgituste kohaselt edasi.¹³ Veeteede Ameti selgitusel tegeletakse praegu ümberhindlusega ja planeeritakse see lõpule viia 2005. aasta lõpuks. Kuna osa põhivarasid on ümber hinnatud nende õiglasest väärtusest lähtuvalt ja osa on ümber hindamata, ei kajasta asutuse bilanss põhivara tegelikku väärtust.

Riigi raamatupidamise üldeeskiri nõuab, et materiaalse põhivara objektide amortiseeritav osa tuleb amortiseerida kulusse objekti kasuliku eluea jooksul.¹⁴ Veeteede Ametis oli põhivarana arvel muu hulgas ka täielikult amortiseerunud vara, näiteks 1992. aastal soetatud arvutid. Kuna ministeeriumi valitsemisalas kehtib kord, et riigivara kõlbmatuks tunnistamine, mahakandmine ja hävitamine toimub ministri otsuse alusel¹⁵, on Veeteede Ameti selgitusel täielikult amortiseerunud vara mahakandmine väga aeganõudev protsess. Sellele probleemile on tähelepanu juhtinud ka ministeeriumi siseaudiitorid oma auditis "Ministeeriumi valitsemisala ametite, inspeksioonide ja hallatavate riigiasutuste sisekontrollisüsteemi elementide (riigihangete läbiviimine, riigivara haldamine ja eelarve menetlemine) hindamine", tehes ettepaneku täielikult amortiseerunud, riigivara registrisse kandmisele mittekuuluva riigivara kõlbmatuks tunnistamise, mahakandmise ja hävitamise otsustamise õiguse andmiseks volitatud asutuse valduses oleva vara osas volitatud asutuse juhile.

Samuti ei ole Veeteede Ametis kinni peetud raamatupidamise üldeeskirja nõudest, mille kohaselt ei amortiseerita kunstiväärtusi, kuna nende väärtus aja jooksul ei vähene.¹⁶ Nii näiteks on amortisatsiooni arvestatud 2000. aastal soetatud V. Ohakase õlimaailt, viies soetusmaksumuse, milleks oli 17 000 krooni, jääkmaksumuseni 3133 krooni. Veeteede Ameti selgituste kohaselt on nad käsitlenud ostetud kunstiteoseid inventarina, kuna kasutavad neid ruumide kaunistamiseks.

Veeteede Ameti valduses on põhivara, mida amet ei kasuta oma põhitegevuses.¹⁷ Enamikus on tegemist 1993. a Veeteede Ametile Vene Föderatsiooni relvajõudude poolt üle antud hoonete, rajatiste ja seadmetega. Sellise vara kajastamine bilansis, mis ei ole oma olemuselt põhivara, näitab põhivara tegelikku olemist ebaõigena. Kogu valitsemisala osas puudub tegevuskava, mida teha valitsemisala kinnisvara ja hoonetega, mis ei ole riigivalitsemiseks vajalikud. Veeteede Ameti selgituste kohaselt on osa põhi-tegevuseks mittevajalikku vara võõrandatud, ülejäänul osal ei ole lõplikke otsuseid vastu võetud.

Riigikontrolli tähelepanekud põhivara arvestuse kohta Sideametis

Sideametis oli 2004. aastal ameti tegevuskuludest rahastatud põhivara soetusi ja parendusi (soetused ja tööd maksumuses 10 000 krooni ja enam) kogumaksumuses 368 329 krooni¹⁸ ning sellest tulenevalt olid tehingud kajastatud tegevuskuludena. Selliste tehingute kuludena kajastamine polnud korrektne: raamatupidamise üldeeskirja kohaselt pidanuks neid kajastama, lähtudes tehingute tegelikust sisust kas põhivara soetustena või parendustena.¹⁹ Selle vea tõttu ei olnud põhivara asutuse raamatupidamises arvel täies ulatuses ja tegelikult väärtuses.

¹² Riigi raamatupidamise üldeeskiri, § 45 lg 3

¹³ Raamatupidamise Toimkonna juhend 5, p 31. Kui ilmneb, et vara tegelik kasulik eluiga on oluliselt erinev esialgu hinnatust, tuleb amortisatsiooniperioodi muuta.

¹⁴ Raamatupidamise Toimkonna juhend 5, p 24

¹⁵ Majandus- ja kommunikatsiooniministri 04.02.2003. a käskkirja nr 38 "Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi valitsemisel oleva riigivara registrisse kandmisele mittekuuluva vara kõlbmatuks tunnistamise, mahakandmise ja hävitamise kord"

¹⁶ Riigi raamatupidamise üldeeskiri, § 42 lg 1

¹⁷ Raamatupidamise Toimkonna juhend 5, p 7

¹⁸ Põhivara soetuste kogumaksumus on 104 740 kr, immateriaalse põhivara parendustööde kogumaksumus 263 589 kr.

¹⁹ Riigi raamatupidamise üldeeskiri, § 41 lg 1 ja 7; § 43 lg 1

Ministeeriumi siseaudiitorite tähelepanekud põhivara arvestuse kohta ministeeriumis

Ministeeriumi siseaudiitorid märkisid, et aastainventuuride tegemisel ei olnud ministeeriumis osaliselt kinni peetud raamatupidamise üldeeskirja nõuetest.²⁰

Siseaudiitoritel puudus kindlustunne, et väljaspool ministeeriumi hoonet asuvaid põhivarasid oli tegelikult inventeeritud, sest inventeerimisnimestikud ei olnud koostatud varade kasutajate kaupa; inventuuriakte ei olnud varade eest vastutav isik allkirjastanud; osa varasid oli mitmes inventeerimisnimestikus; samuti olid inventeerimisnimestikes läbisegi põhivara ja väheväärtuslik vara.

2004. aastal soetas ministeerium Phare välisabivahenditest masinaid ja seadmeid summas 30,8 miljonit krooni, mis anti tasuta kasutusse²¹ Metrosert ASile, Tartu Ülikoolile ja Tallinna Tehnikaülikoolile, kuid nimetatud juriidiliste isikutega sõlmitud lepingutel puudusid lisad, mis fikseeriuks tasuta kasutusse antud seadmete loetelu ja soetusmaksumuse.

Personaliarvestuse tarkvara Persona-V2arendustööd maksumusega 60 000 krooni kajastati perioodikuludena ning seda ei olnud immateriaalsete varade koosseisus fikseeritud.

Siseaudiitorite tähelepanekud põhivara arvestuse kohta Raudteeinspeksioonis

Raudteeinspeksioonis märkisid ministeeriumi siseaudiitorid põhivara soetuste kajastamist kuludena ning väheväärtusliku vara kajastamist põhivarana; põhivara soetusmaksumuses oli kajastatud ka tasutud käibemaks; põhivarade amortisatsiooni arvestamisel kasutatud kulunormid ei vastanud osaliselt Raudteeinspeksiooni raamatupidamise sise-eeskirjaga kehtestatud kulunormidele.

2.3. Tulud

Riigikontroll auditeeris Veeteede Ameti tulude arvestust tuletorni- ja navigatsioonitasude kogumisel. Auditi käigus ilmnas, et ameti sisekontrollimehhanismid ei pruugi tagada nimetatud tasude täielikku laekumist. Nii näiteks tuvastati auditi käigus juhtumeid, kus tasud jäid kogumata, kuna ei kasutatud ära ameti andmebaaside võrdlemise võimalust.

Eesti Riikliku Autoregistrikeskuse 2002. a raamatupidamise aastaaruande ja riigieelarve täitmise aruande auditi järelauditi käigus 2004. aastal tegi Riigikontroll märkusi riigilõivude kogumise, toimingute teostamise ning raamatupidamises kajastamise osas. Riigikontrolli arvates ei olnud järelevalve riigilõivu vastu võtvate kolmandate asutuste üle piisav. Autoregistrikeskus ei kontrollinud riigilõivu tasumist enne teenuse osutamist, asutuses puudus asjakohane infosüsteem lõivude jooksvaks kontrollimiseks ja riigilõive kajastati raamatupidamises kassapõhiselt. Ministeeriumi hinnangul on autoregistrikeskus rakendanud meetmeid märgitud puuduste kõrvaldamiseks; asutuse juhtkond saab asutuse siseaudiitorilt vajalikku infot veel kõrvaldamata vigade kohta.

Ministeeriumi siseaudiitorid juhtisid tähelepanu asjaolule, et ministeeriumi tulemiaruanDES on kajastatud nn väljaselgitamata (tundmatuid) riigilõive summas 182 000 krooni. Tegemist on riigilõivudega, mis on riigikassasse laekunud Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi viitenumbri ja võetud Rahandusministeeriumi korraldusel ministeeriumi tuluks, kuid valesti laekunud lõivu tegelik saaja on välja selgitamata.

²⁰ Riigi raamatupidamise üldeeskiri, § 50–52

²¹ Phare 2001 programm “Vastavushindamine metroloogia valdkonnas”

2.4. Kulud

Tegevuskuludest (kokku 2,2 mld krooni) moodustavad 36 protsenti ministeeriumi enda kulud. Ministeeriumi siseaudiitorid on neid auditeerinud ning Riigikontrolli arvates on siseaudiitorite järeldused usaldusväärsed.

Maanteeameti arvele langeb tegevuskuludest 43 protsenti. Neid kulusid ei ole ministeerium auditeerinud. Oma arvamuses majandusaasta aruande kohta ei toetu ministeeriumi siseauditi eest vastutav isik Maanteeameti siseaudiitorite arvamusele. Ka Riigikontroll ei ole neid kulusid auditeerinud.

Ministeeriumi siseauditi eest vastutav isik ei viita oma arvamuses ka Veeteede Ameti siseaudiitori arvamusele. Veeteede Ameti tegevuskulusid kajastab ministeeriumi majandusaasta aruanne summas 218 miljonit krooni, mis moodustab 10 protsenti valitsemisala kõigist tegevuskuludest. Riigikontroll pole ameti tegevuskulusid auditeerinud.

Riigikontroll tuvastas auditis "Sideameti raamatupidamise korraldus ja tehingute seaduslikkus 2004. aastal", et amet on sõlminud lepingu asutusele 7 sülearvuti (koos lisaseadmetega) rentimiseks kogumaksumusega 232 900 krooni, rendiperioodiga 3 aastat ning renditavate seadmete 10% jääkväärtusega rendiperioodi lõpul. Sideamet arvestab arvutustehnika ja tarkvara kasutuseaks 3 aastat (aastane amortisatsiooninorm 33%). Kuna leping nende seadmete rentimiseks on sõlmitud perioodiks, mis ühtib renditud vara majandusliku elueaga, kuna rendimaksetega tasutakse enamik renditud vara maksumusest ning kuna lepingu kohaselt kõik olulised vara omandiga seonduvad riskid ja hüved kandusid üle rentnikule, on Riigikontroll seisukohal, et ameti raamatupidamisarvestuses pidanuks sellest lepingust tulenevaid kohustusi kajastama nii, nagu seda peab tegema kapitalirendilepingute korral.²² Riigieelarve seadus ei luba riigiasutustel kasutada kapitalirenti.²³

2.5. Riigikontrolli arvamus ministeeriumi tegevusaruande kohta

Ministeeriumi tegevusaruanne on koostatud riigieelarve seaduses ja raamatupidamise seaduses esitatud nõuete kohaselt. Riigikontroll ei hinnanud kavandatud tulemuste saavutamise kohta esitatud info õigsust.

2.6. Riigikontrolli poolt 2004. aastal ministeeriumile tehtud ettepanekute täitmine

Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium on esitanud Rahandusministeeriumile tegevuskava Riigikontrolli aruandes "Ülevaade riigi vara kasutamise ja säilimise kohta 2003. aastal" tehtud tähelepanekute ellurakendamiseks. Eelnimetatud tegevuskava on valdavas osas täidetud ja 2005. aastaks planeeritud tegevused on praegusel ajal pooleli. Samas peab Riigikontroll vajalikuks märkida, et ministeeriumis ei ole kinnitatud tegevuskava, mida teha valitsemisala kinnisvara ja hoonetega, mis ei ole riigivalitsemiseks vajalikud.

Ministeeriumi siseaudiitorid on kontrollinud, kas Riigikontrolli auditi aruandes "Arvamus Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi kui üksikasutuse 2003. aasta raamatupidamise aastaaruande ja majandustehingute seaduslikkuse kohta" märgitud puudused on kõrvaldatud. Nende hinnangul on nimeetatud auditis välja toodud vead osaliselt parandamata.

Siseaudiitorid märkisid, et endiselt ei järgita alati riigihangete korraldamisel riigihangete seaduse nõudeid ning esineb olulisi puudusi inventuuride korraldamisel (vt p 2.2). Siseaudiitorid leidsid puudusi

²² Raamatupidamise Toimkonna juhend 9

²³ Riigieelarve seadus, § 29 lg 3

ka seoses töövõtulepingute vormistamisega: töövõtulepinguid olid vormistatud tagantjärele, kõigil tööde üleandmise-vastuvõtmise aktidel polnud fikseeritud nende allkirjastamise kuupäevi.

Eesti Riikliku Autoregistrikeskuse 2002. a raamatupidamise aastaaruande ja riigieelarve täitmise aruande auditi järelduse tulemusena jõudis Riigikontroll samuti järeldusele, et Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium ei ole piisavalt tegelenud Riigikontrolli eelmises auditis leitud puuduste kõrvaldamisega tagamaks riigilõivude täiemahulist laekumist riigieelarvesse.

Riigikontrolli ettepanekud majandus- ja kommunikatsiooniministrile

- Tagada põhivara ning varude inventeerimisel juhindumine riigi raamatupidamise üldeeskirjaga sätestatud varade ja kohustuste inventeerimise ja hindamise korrast.
- Kehtestada sularahakassat omavatele asutustele selle korraldust reguleeriv eeskiri, nagu seda nõuab riigi raamatupidamise üldeeskiri.
- Valitsemisala üksuste eelarvete kinnitamisel hinnata täpsemalt nende vajadusi põhivara soetuste ning parenduste osas ning planeerida need eelarvestamisel investeringutena, mitte tegevuskuludena.
- Nõuda Veeteede Ameti peadirektorilt materiaalse põhivara arvestuse korraldamist selliselt, et oleks tagatud vara olemi ja maksumuse õige kajastamine bilansis.
- Nõuda Riigikontrolli kontrolliaruannetes märgitud puuduste kõrvaldamiseks koostatud tegevuskavade täitmist.
- Rakendada lisameetmeid, et siseauditi eest vastutava isiku poolt majandusaasta aruande kohta koostatud arvamuses märgitud puudused (vead riigihangete seaduse, riigivara seaduse, riigilõivuseaduse rakendamisel) ei korduks.

Olav Lüüs
IV auditiosakonna peakontrolör

Lisa. Siseauditi eest vastutava isiku arvamuse aluseks olnud auditid

Auditite aruanded, millele tuginedes Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi siseauditi eest vastutav isik kujundas oma arvamuse ministeeriumi majandusaasta aruande kohta (loetelu tema arvamuse lisast)

1. Ministeeriumi valitsemisala ametite, inspeksioonide ja hallatavate riigiasutuste siseauditi funktsiooni ning sisekontrollisüsteemi elementide (eelarve menetlemine, riigihangete läbiviimine, riigivarade haldamine) hindamine, auditeeritud periood 2003.–2004. a I kvartal, auditeeris ministeeriumi siseauditi osakond.
2. ISPA meetme 2001/EE/16/PT/002 Via Baltica: Ikla-Tallinna-Narva maantee taastusremont (15% kuludokumentide kontrollimine), auditeeritud periood 2004. a, auditeeris ministeeriumi siseauditi osakond.
3. ISPA meetme 200/EE/16/P/PT/001 Ikla-Tallinna-Narva maantee taastusremont, auditeeritud periood 2004. a, auditeeris DG Regio.
4. Lennuameti finantsaudit, auditeeritud periood 2003.–2004. a, auditeeris ministeeriumi siseauditi osakond; Energiaturu Inspeksiooni finantsaudit, auditeeritud periood 2003.–2004. a, auditeeris ministeeriumi siseauditi osakond.
5. ISPA meetme 2001/EE/16/P/PT/004 “Tehniline abi Tallinna-Narva maantee Vão-Maardu maantee teelõigu rekonstrueerimiseks ettevalmistamine” (15% kuludokumentide kontrollimine), auditeeritud periood 2004. a, auditeeris ministeeriumi siseauditi osakond.
6. Konkurentsiameti finantsaudit, auditeeritud periood 2003.–2004. a, auditeeris ministeeriumi siseauditi osakond.
7. ISPA meetme 2001/EE/16/P/PT/001 “Via Baltica I: Ikla-Tallinna-Narva maantee taastusremont” (15% kuludokumentide kontrollimine), auditeeritud periood 2004. a, auditeeris ministeeriumi siseauditi osakond.
8. Tehnilise Järelevalve Inspeksiooni 2004. aasta 9 kuu finantsaudit, auditeeris ministeeriumi siseauditi osakond.
9. Riigi Infokommunikatsiooni Sihtasutusele 2003. a Vabariigi Valitsuse korralduse nr 589-k alusel sihtotstarbeliselt eraldatud vahendite kasutamine, auditeeritud periood 2003.–2004. a, auditeeris ministeeriumi siseauditi osakond.
10. Raudteeinspeksiooni finantsaudit, auditeeritud periood 2004, auditeeris ministeeriumi siseauditi osakond.
11. Eesti Riikliku Autoregistrikeskuse 2004. a raamatupidamise aastaaruande audit, auditeeritud periood 2004, auditeeris Eesti Riikliku Autoregistrikeskuse siseauditi osakond.
12. Sideameti raamatupidamise korraldus ja tehingute seaduslikkus 2004. aastal, auditeeris Riigikontroll.
13. Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi kui üksikasutuse 2004. aasta raamatupidamise aastaaruande ja tehingute seaduslikkuse audit.
14. ERDF projekti Viljandi–Kilingi-Nõmme 34,2–49,3 km teekatte taastusremont (5% kuludokumentide kontroll).

Majandus- ja kommunikatsiooniministri vastus

Pr Tuuli Rasso
Riigikontroll
Narva mnt 11 A
15013 TALLINN

Teie 20.07.2005 nr OSIV-2-7.1/05/1162

Meie 18.08.2005 nr 1.1-4/ 9582

Vastus 20.07.2005 a. kontrolliaruande eelnõu nr OSIV-2-7.1/05/1162 „Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi valitsemisala raamatupidamise korraldus ja tehingute seaduslikkus 2004. aastal“ kohta

Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium nõustub Riigikontrolli ettepanekutega ning tänab sisuka aruande eest.

2.1. Raamatupidamise korraldus

Valitsemisala asutustele on tehtud korraldus esitada oma asutuse sularahakassa eeskiri ministeeriumile läbivaatamiseks ja kinnitamiseks 01. oktoobriks 2005.

2.2. Põhivara

Põhivara hindamiseks on valitsemisala asutustelt kogutud andmed hindamist vajavate hoonete, maade ja seadmete kohta. Varade hindamine lõpetatakse 31. detsembriks 2005.

Ministeeriumi valitsemisala senikehtinud kord, et riigivara kõlbmatuks tunnistamine, mahakandmine ja hävitamine toimub ministri otsuse alusel on ümber tegemisel. Volitatud asutuse juhile antakse õigus täielikult amortiseerunud, riigivara registrisse mittekuuluva vara kõlbmatuks tunnistamise ja mahakandmise otsustamine. Uus kord kehtestatakse hiljemalt 1.oktoobriks 2005.

Valitsemisala kinnisvara ning hoonete osas, sh. riigivalitsemiseks mittevajalikud varad, on tegevusplaanid seni koostatud tööplaanide ning eelarve planeerimisprotsessi käigus.

Eelarvete koostamisel jälgime täpsemalt, et põhivara soetamiseks ja parendamiseks vajaminevad vahendid planeeritakse kogu valitsemisalas investeringute alla

Võtame arvesse esitatud soovitusi inventuuride läbiviimise kohta ning pöörame edaspidi suuremat tähelepanu inventuuri läbiviimisega seotud dokumentatsiooni vormistamisele. 2005.aastal on planeeritud ka uuendada ministeeriumi varahalduse korraldust – lisades varadele masinloetavad inventarinumbrid ning arendada edasi varahaldustarkvara.

Phare välisabist soetatud masinate ja seadmete üleandmise kohta Metrosert AS-ile, Tartu Ülikoolile ja Tallinna Tehnikaülikoolile koostati lepingud 2005. aasta esimeses pooles. Lepingute koostamine viibis, kuna osa seadmeid selle projekti raames saabusid alles 2005. aastal.

Personaliarvestuse tarkvara Persona-V2 parendustööd on võetud arvele immateriaalse varana.

2.3. Tulud

Rahandusministeeriumi korraldusel on ministeeriumi tuluks võetud meie viitenumbriga laekunud riigilõivud.. Riigilõivude tegeliku saaja selgitamine ei ole võimalik, kuna ülekande peal ei ole märgitud omavalitsust ning seda, mille eest lõiv tasutakse. Alates 1.juunist 2005 laekuvad lõivud iga asutuse enda kontole ja sellised tundmatud maksed kantakse kohe maksjale tagasi, et ta saaks õige ülekande teha.

2.4. Kulud

21.04.2004.a sõlmis Sideamet ja AS-iga Kernel arvutite kasutusrendilepingu, mille kohaselt Sideamet rendib 7 IBM sülearvutit koos lisaseadmetega, klassifitseerides seda vastava raamatupidamistoimkonna juhendi kriteeriumitele kasutusrendilepinguna.

Lugupidamisega

Edgar Savisaar
Minister

Helma Bucht
helma.bucht@mkm.ee

012643